

Nr 192.

Av herr Ekman, Carl Gustaf, och herr Lyberg, om lagstiftning angående obligatorisk skiljedom i vissa arbetstvister m. m.

Ett av de från skilda synpunkter viktigaste nutida samhällsproblemen rör spörsmålet om väl avvägda åtgärder till förebyggande och biläggande av arbetskonflikter. Det har visat sig, att mycket vunnits till arbetsfreds upprätthållande och återställande på den väg statsmakterna år 1906 beträdde genom förlikningsinstitutionens inrättande och år 1920 fullföljt genom denna institutions vidare utveckling. Men förhållandena mellan arbetsgivare och arbetare hava under de gångna åren ingalunda gestaltat sig så, som önskligt vore.

Arbetskonflikternas verkningar.

Den offentliga statistiken för den sista femårsperiod, åren 1920—1924, rörande vilken uppgifter äro samlade, upplyser, att i vårt land genom öppna arbetskonflikter förlorats cirka 22,400,000 arbetsdagar.

Frånsett den irritation och vantrevnad inom och utanför de kämpandes led, som arbetsstriderna medföra, är det oerhörda värden, som genom dem föspillars: för arbetarna i form av reducerade arbetsinkomster, för arbetsgivarna genom minskad ränta och vinst å investerat kapital, för själva produktionen genom densammas beskärande, för stat och kommun genom minskning i skatteintäkterna. Därtill komma för båda de stridande parterna stora utgifter för stridsorganisationernas upprätthållande. Här antydda, ur social, nationalekonomisk och statsfinansiell synpunkt ödesdigra verkningar göra till en högst betydelsefull och ofrånkomlig politisk uppgift att söka ytterligare medel till arbetsstridernas begränsning.

Väl torde det vara uppenbart, att bestående fred på arbetsmarknaden icke kan väntas inträda, innan parterna själva vunnit full insikt om sin naturliga intressegemenskap och de ekonomiska betingelserna för densamma samt därå grundats en mera allmänt och effektivt ordnad samverkan emellan dem rörande arbetets villkor. I vad mån genom lagstiftning kunna skapas förutsättningarna för dylik insikt och samverkan, kräver statsmakternas oavlåtliga uppmärksamhet och sorgfälliga prövning. Frågan härom innefattar dock ett vidlyftigt och invecklat komplex av spörsmål, vilkas besvarande kräver grundligt övervägande och gör det ovisst, om en på samma gång snar och rationell lösning är möjlig.

Man synes därför under tiden vara hänvisad till att fullfölja den väg, på vilken lagstiftningen för att minska och mildra arbetskonflikterna redan

med lyckligt resultat slagit in, d. v. s. bygga på det nuvarande förliknings- och skiljemannaförfarandets grund och i vissa hänseenden komplettera detta.

*Sambandet
med regerings-
förslag till
drets riksdag.*

Om företeelser under det förflutna året och det i sig själv alltmera trängande behovet mana till omedelbart och energiskt försök i berörda hänseende, torde särskild anledning att just nu upptaga spørsmålet föreligga i den omständigheten, att enligt äskanden under femte huvudtiteln i årets statsverksproposition mycket betydande krav ställas på statskassan för genomförande av sociala reformer, framför allt för att bereda ekonomiskt stöd vid olycksfall, sjukdom och arbetslöshet. Visserligen har hittills föga kommit till allmänhetens och riksdagens kännedom beträffande de principer, efter vilka regeringen tänkt sig dessa reformers realiserande, och jämväl förslag, vilka enligt offentliggjorda statsrådsprotokoll och "Berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdagssammanträde sig tilldragit" av särskilt tillkallade sakkunniga i dessa ämnen avgivits, äro för närvarande icke allmänt tillgängliga. Även om för den skull kan befaras, att frågorna, när de sedermera i sitt slutliga skick av Kungl. Maj:t föreläggas riksdagen, icke före avgörandet kunna så allsidigt belysas och av folkrepresentanterna så grundligt övervägas, att ett definitivt ställningstagande vid denna riksdag blir möjligt, tänka vi oss emellertid, att positiva beslut rörande dem i år kunna komma att i större eller mindre utsträckning fattas eller i alla händelser inom den närmaste framtiden antagas, förutsatt att med deras lösning förbundna svårigheter kunna bemästras på ett för samhällsintresset tillfredsställande sätt.

Emellan å ena sidan dessa, genom regeringsinitiativ till årets riksdag hänskjutna spørsmål — i all synnerhet det, som rör arbetslöshetsförsäkring — och å andra sidan mera effektiva lagbud mot arbetes inställande såsom följd av rätts- och intressetvister mellan arbetsgivare och arbetare råder enligt vår mening ett så intimt samband, att en i och för sig skälig begränsning i dessas frihet att ekonomiskt bekämpa varandra må anses påkallad redan i syfte att striderna icke skola äventyra samhällets ekonomiska möjligheter att bispringa dem, som äro oförmögna till arbete eller sysslolösa genom bristande tillgång på sådant. Detta samband torde för övrigt vara av den beskaffenheten, att svårigheter av principiell art, vilka yppa sig beträffande utformningen och tillämpningen av fristående bestämmelser rörande arbetslöshetsförsäkring m. m. lika som av fristående stadganden rörande arbetskonflikters förebyggande, delvis kunna avvärjas, om i viss mån med varandra kombineras dessa bägge slag av bestämmelser, icke minst i vad de avse villkoren för rätt till arbetslöshetsunderstöd och påföljden av underlåtenhet att respektera lagbud eller lagenliga åtgöranden med avseende å arbetstvister.

*Nu avsedd och
tidigare ifrå-
gasatt utvöl-
ning av arbets-
fredslagstift-
ningen.*

På grund av det anförda hava vi ansett oss böra bereda riksdagen tillfälle att göra bestämda uttalanden om och påkalla den ytterligare lagstiftning till arbetsfredens trygghet, för vilken tiden numera må anses mogen och som även för därav närmast berörda parter måste framstå såsom önskvärd. De

förslag, som vi i enlighet härmed framföra, åsyfta, förutom stadganden om s. k. varselvid före arbetsinställelse, bestämmelser om obligatorisk skiljedomsdels i alla rättstvister och dels jämväl andra slag av arbetstvister, där stat eller kommun är part. Förslagen röra sig samtliga om önskemål, vilka sedan lång tid tillbaka upprepade gånger varit föremål för utredningar samt regerings och riksdags överbägande, och om vilkas *principiella* berättigande uppfattningen alltmera har vunnit stadga.

Yrkanden om dylika lagstiftningsåtgärder gjordes sålunda i motioner senast vid 1924 års riksdag. Andra lagutskottet, till vilket dessa motioner hänvisades, lämnade i sitt utlåtande (nr 22) en summarisk historik rörande frågans tidigare behandling. Under hänvisning i övrigt till vad denna historik innehåller vilja vi i detta sammanhang blott erinra, att redan år 1887, således nära 20 år före tillkomsten av 1906 års lag om medling i arbetstvister, motionsvis i riksdagen väcktes fråga om inrättande av lagstadgade skiljedomar i arbetstvister, att regeringspropositioner till 1910 och 1911 års riksdagar avlätos med förslag till lagar bland annat om kollektivavtal mellan arbetsgivare och arbetare, om särskild domstol i vissa arbetstvister och om vissa arbetsavtal, men icke vunno riksdagens bifall, samt att socialstyrelsen år 1916 till Kungl. Maj:t avlämnade ett omfattande förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, vilket förslag dock endast delvis förelades riksdagen och föranledde antagandet år 1920 av ny lag om medling i arbetstvister samt lagarna om central skiljenämnd och om särskilda skiljedomsdomare i arbetstvister. Några som helst lagbestämmelser i förevarande ämne hava icke därefter beslutats, ehuru riksdagen redan år 1921 beslöt skrivelse (nr 345) med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte till prövning upptaga, huruvida åtgärder till arbetsfredens bevarande ytterligare kunde företagas, samt för riksdagen framlägga de förslag, som härav kunde föranledas. Sedan här efter chefen för socialdepartementet tillkallat direktören Allan Cederborg att biträda vid den av riksdagen begärda utredningens verkställande, avbröts nämligen utredningsarbetet enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 november 1922. De förut omförmälda riksdagsmotionerna från år 1924, vilka på grund av kamrarnas skiljaktiga beslut icke ledde till något initiativ från riksdagens sida, torde hava medverkat till det återupptagande av utredningsarbetet, vilket samma år skedde i den formen, att socialstyrelsen av Kungl. Maj:t erhöi uppdrag att verkställa ifrågavarande utredning. Hur långt arbetet härmed fortskridit är för oss obekant.

Under påpekande att riksdagen hittills varken i den relaterade skrivelsen till Kungl. Maj:t eller eljest direkt påyrkat förslag i ämnet än mindre preciserat, vilka åtgärder närmast ansågos därvid böra komma i fråga, vilja vi erinra om de mera allmänna uttalanden för och invändningar mot lagstiftning på området, som gjorts inom riksdagen, för att därefter med några ord beröra de tre av oss nu ifrågasatta lagstiftningsåtgärder var för sig.

Allmänna synpunkter till förmån för och emot utvidgad lagstiftning.

Redan vid behandlingen av ovanberörda motion år 1887 om ett lagstadgat skiljedomsförfarande yttrade det utskott, till vilket motionen hänvisats för utlåtande, bland annat, att "om i det allsidiga och livligt kända behovet av ro och fred jordmånen blivit bearbetad och förberedd, det allmänna erkännandet av detta institut skulle komma av sig själv". Sedermera har riksdagen alltjämt vidblivit den meningen, att en arbetsfredslagstiftning, som icke kan antagas tillvinna sig de närmast intresserade parternas förtroende eller som direkt strider mot deras önskningsar, icke bör tillgripas. Även i 1921 års skrivelse till Kungl. Maj:t liksom i 1924 års motioner intogs denna ståndpunkt och förordades varsamhet vid den fortsatta lagstiftningen. I sagda skrivelse yttrades dock:

"Emellertid får ej förbises, att verkningarna av upprepade arbetsstrider sträcka sig vida utöver de där engagerade parterna, varför lagstiftningsmakten, som har att bevaka allas gemensamma intressen, ej kan ställa sig likgiltig inför pågående maktstrider. En uppfattning om en statsmaktens skyldighet att endast vid parternas gemensamma önskan ingripa genom medling eller avkunnande av skiljedom kan utskottet ej dela. En dylik passiv hållning kan tvärtom endast rättfärdigas genom övertygande bevis för att arbetsfreden på så sätt minst äventyras. Vad som ytterst varit en bidragande orsak till lagstiftnings hittillsvarande passivitet, har varit hänsynen till den inom stora befolkningsskikt rådande misstron till dess opartiskhet. En genomförd demokratiserings inverkan på lagstiftningsmaktens utövning bör emellertid vara ägnad att så småningom skingra denna misstro. Härigenom beredes vägen för genomförandet av en rättsordning även på detta viktiga område av samhällslivet."

I utskottsutlåtandet över 1924 års motioner understrykes behovet av "ytterligare åtgärder till förhindrande av avtalsstridiga, samhällsvådliga och allmänfarliga arbetsinställelser" och uttalas, att de senare årens erfarenhet visade, att lagstiftningsbehovet kvarstode med oförminskad styrka.

Å andra sidan hava framförda betänkligheter mot utsträckt lagstiftning grundats dels på det förhållandet, att föreslagna stadganden icke sällan skulle, ehuru gällande bägge parterna, huvudsakligen försvaga den enes maktmedel och därför uppfattas såsom ensidigt riktade mot denne, dels på saknaden i vårt land av en förenings- och avtalslagstiftning och dels på vanskligheten att stadga verksam och i övrigt lämplig påföljd vid parts underlåtenhet att iakttaga jämlikt lag meddelade föreskrifter.

Varseltid.

Vad härefter först angår det enligt vår mening påkallade stadgandet om *varseltid* tillåta vi oss till en början erinra därom, att redan det av Lindmanska regeringen för 1911 års riksdag framlagda förslaget till lag om bland annat "villkor för arbetsinställelser" innehöll ett generellt stadgande, att arbetsinställelse icke finge ske utan underrättelse därom minst sju dagar förut, samt att socialstyrelsens förslag av år 1916 innehöll en liknande föreskrift.

Vi ansluta oss till vad i denna sak yttrades i två av de vid 1924 års riksdag väckta motionerna (I: 104 och II: 284): Av största betydelse för en fredlig lös-

ning av arbetstvister vore givetvis, att nödigt rådrum bereddades såväl parterna som vederbörande medlingsmyndighet att på förhandlingsvägen söka utjämna uppkomna meningsskiljaktigheter. Enligt den rättspraxis, som utbildat sig på detta område, torde i regel en part, som ämnade tillgripa stridsåtgärd, lämna meddelande till motsidan någon tid, innan åtgärden verkställdes. Tidsfristen syntes emellertid ofta vara alltför kort, för att allvarliga försök till fredlig uppgörelse skulle medhinnas, stundom iakttoges den ej alls, och vederbörande förlikningsman erhöles i många fall icke kännedom om tvisten, förrän arbetsnedläggelse vore för handen. Av förlikningsmännens rapporter framginge, att förhandlingarna inför dem i de flesta konflikter kommit till stånd, först sedan arbetsinställelse utbrutit eller så sent, att öppen konflikt på denna grund icke kunnat förebyggas. För avlägsnande av sådana olägenheter torde i medlingslagen böra upptagas bestämmelse av innebörd, att arbetsinställelse eller därmed jämförlig åtgärd icke finge vidtagas utan att underrättelse därom inom viss tid — förslagsvis 10 dagar — lämnats motparten och vederbörande förlikningsman eller socialstyrelsen. Stadgande av denna innebörd — om s. k. varseltid — förekomme i vissa främmande länder och syntes ha främjat lösningen av tvister på fredlig väg, utan att det för parterna behövt kännas såsom ett oskäligt intrång i deras handlingsfrihet.

Att anspråk på varseltids iakttagande skäligen kan ställas på bägge parterna har knappast i och för sig förnekats. Och det har upplysts, att föreskrift därom eller bestämmelse av likartad innebörd intagits i vissa kollektivavtal, likasom att parterna även eljest ofta lämna underrättelse någon tid före arbetets inställande. Mot en sådan föreskrifts lagfästande har invänts, att den i praktiken skulle komma att verka ofördelaktigt i synnerhet för arbetareparten. Man kan möjligen betvivla, att detta påstående har större allmängiltighet. I varje fall bör dock icke den eventuella förlusten av ett maktmedel, som tillfälligtvis kan vara av värde, men vars tillåtlighet principiellt underkännes, få fälla utslaget vid frågans bedömande.

En annan sak är, huruvida arbetareparten skulle så starkt frestas att åsidosätta varseltidsstadgandet, att svårighet att finna effektiv påföljd vid dylikt åsidosättande skulle uppstå. Motionärerna från år 1924 förutsågo denna invändning men anförde i motionerna:

”Det vore dock att märka, att liknande anordningar såväl inom hithörande svenska lagstiftning som eljest förekomma utan att lagstiftningen därför blivit verkningslös. Vid sådant förhållande och med motionärernas uppfattning, att man icke borde giva lagbuden i ämnet större räckvidd än som ansåges oundgängligen behöfligt, och att dylik underlåtenhet säkerligen i och för sig måste medföra ett avsevärt faktiskt försvagande av den försumliga partens position i arbetstvisten, hade de funnit onödigt föreslå lagbestämmelse om påföljd, som icke utan vidare kunde härledas ur gällande allmänna rättsgrunder.”

För vår del anse vi, att straffpåföljd i egentlig mening för dylik underlåtenhet icke behöver komma i fråga, och att fog för det nu återgivna uttalandet

finnes. Ty jämväl med beaktande av den påfrestning, som nyss berörts, kan man våga säga, att den svenska laglydnaden, de svenska arbetarnas aktningssvärda självdisciplin och medvetandet om betydelesn av den allmänna opinionens ställningstagande för eller mot äro en ganska god borgen för att överträdelser endast i sällsynta undantagsfall skulle förekomma. Det förtjänar för övrigt påpekas, att varken 1911 års regeringsförslag eller socialstyrelsens förslag år 1916 ifrågasatte annan påföljd än den, som torde kunna härledas ur de allmänna civila skadeståndsreglerna. Skulle det emellertid visa sig behöfligt att träffa speciella påföljdsbestämmelser, må det bliva föremål för överbäggande, huruvida icke till stadgandet om varsel kan knytas en *modifierad* skadeståndsskyldighet eller en av den civila skadeståndsskyldigheten oberoende vitesbestämmelse.

Vad nu sagts rörande behovet av påföljdsbestämmelse gäller också i den mån invändningen riktar sig mot de förslag, som här nedan skola beröras i fråga om lagstadgat skiljemannaförfarande. I 1924 års utskottsutlåtande och riksdagsdebatter tillmättes emellertid frågan om påföljd i dessa fall jämförelsevis ringa betydelse.

*Skiljedom i
rättstvister.*

Även krav på lagbestämmelse om slitande genom skiljedom av tvister mellan arbetsgivare och arbetare rörande kollektivavtals tolkning och tillämpning framställdes i 1924 års motioner, från vilka vi med instämmande återgiva följande uttalande:

”Genom lagen om central skiljenämnd i vissa arbetstvister och om särskilda skiljedomare i arbetstvister har staten skapat organ för ett sakkunnigt och snabbt avgörande av rättstvister om kollektivavtal och därmed kraftigt främjat utvecklingen av det frivilliga skiljedomsväsendet. Emellertid förekommer alltfört äriligen, att dylika tvister föranleda arbetsinställelser. Det synes oss icke stå väl samman med vare sig parternas intressen eller den allmänna rättsuppfattningen, att parterna skola kunna undandraga sig en fredlig rättslig prövning av sådana tvister och i stället göra dem beroende av en kraftmätning. Kunna parterna icke genom förhandlingar utjämna meningsskiljaktigheter om kollektivavtals rätta innebörd och tillämpning, bör enligt vår mening detta icke få föranleda arbetsinställelse, utan skola dylika tvister, om endera parten så påfordrar, avgöras genom skiljedom enligt mellan parterna överenskomna regler eller, där sådana icke träffats, av centrala skiljenämnden eller av särskild skiljedomare i arbetstvister.”

Allvarligare motstånd mot lagbud med denna innebörd reses numera icke från något håll. I sådant hänseende förtjänar särskilt uppmärksammas vad från den nuvarande regeringens sida vid olika tillfällen uttryckts i fråga om utsträckt arbetsfredslagstiftning. Så uttalade sig statsrådet och chefen för socialdepartementet under förliden riksdag i första kammaren i sitt svar på herr Hellbergs interpellation i frågan på följande sätt:

”På en punkt”, sade han, ”synes det tänkbart, att den obligatoriska skilje-

domen skulle kunna av parterna accepteras och till fördel för samhället funktionera, nämligen då det gäller rena tolkningsfrågor. Tvister om tolkningen av ett avtal borde kunna lösas utan öppna arbetsstrider. De borde kunna hänskjutas till en skiljenämnd med befogenhet att fastställa tolkningen.”

Den då uttalade ståndpunkten har av socialministern vid årets remissdebatt ytterligare markerats och utvecklats.

I det läge frågan om skiljedom i rättstvister sålunda befinner sig synes icke vara försvarligt att längre låta anstå med lagstiftning på denna punkt.

Däremot vilja vi icke förneka, att nödiga förutsättningar ännu torde saknas för införande av generella lagstadganden om skiljedom i intressetvister. Ofta berörda motioner vid 1924 års riksdag uttalade en härmed överensstämmande uppfattning. Men de ifrågasatte beträffande tvister, som kunde anses hota med s. k. samhällsfarliga eller allmänfarliga arbetsinställelser, icke allenast en förlängd varseltid utan inrättande av ett speciellt undersökningsförfarande med föreskrift att, ehuru förlikningsförsök definitivt strandat, arbetsinställelse icke finge ske, innan en av Kungl. Maj:t utsedd permanent nämnd (den s. k. opinionsnämnden) beretts tillfälle avgiva utlåtande angående sättet för tvistens biläggande.

*Obligatorisk
skiljedom i in-
tressetvister*

Att vi icke nu upptaga detta förslag, beror icke på ett avvisande av berörda tanke men bland annat därpå, att införande av ett obligatoriskt skiljemannaförfarande till förhindrande av öppna konflikter inom statliga och kommunala företag ju går längre beträffande en avsevärd del av de allmänfarliga arbetsinställelserna än åtgärder av det förstberörda slaget samt därför antingen i sig innesluter eller själfvallet förutsätter dessa.

För visso måste det betecknas som ett stort steg på arbetsfredslagstiftningens väg, om förbud stadgas mot arbetsinställelser i anledning av uppkomna konflikter över huvud taget, där stat eller kommun är part, samt i anslutning därtill stadganden om obligatoriskt skiljemannaförfarande införlivas med vår lag. Men detta steg kommer näppeligen numera att för det allmänna rättsmedvetandet te sig såsom brådstörtat eller till sina konsekvenser äventyrligt. Från det allmännas synpunkt måste det betraktas såsom statsmakternas ovillkorliga rätt och plikt att åtminstone vidtaga anstalter för upprätthållande, trots förefintliga intressemötsättningar, av verksamheten inom företag och välfärdsanstalter, vilka äro samhällets egna och tillkommit i alla medborgares gemensamma intresse. För staten och kommunen som arbetsgivare borde några betänkligheter icke få göra sig gällande mot överlämnande av uppkomna tvistigheter till objektivt avgörande genom utanför tvisten stående personer. Och vad arbetareparten angår lär den farhåga för ensidigt avgörande, som tidigare haft sin grund i misstro mot bestående samhällsordning, icke längre hava något underlag eller, i vad angår tvister inom samhälleliga verksamhetsområden, få tillmätas någon större betydelse, sedan efter samhällets genomgripande demokratisering alla medborgare beretts möjlighet att inom stat och kommun utöva behörigt inflytande på de åtgärder, som kunna ifrågakomma.

I den allmänna opinionens ögon lär det så mycket mera finnas befogat och nödvändigt att i dylika strider, när förlikning icke kunnat åvägbringas, göra skiljedomsförfarandet obligatoriskt, som ju erfarenheten visat, att dessa strider icke sällan bliva synnerligen långvariga och svårartade, även där de reella tvistepunkterna icke äro alltför betydande. Måhända bör dock vid lagstiftningens utformning undersökas, huruvida icke för vissa delar av samhällsverksamheten undantag böra göras. Genom den erfarenhet, som vinnes av det nu föreslagna förfarandets tillämpning i nu avsedd omfattning, kan man ock förvänta, att marken beredes för samma instituts utsträckande till att omfatta nya arbetsområden, speciellt i vad avser upprätthållande av driften vid betydande kraft- och kommunikationsverk samt utförande av för folkförsörjningen nödiga arbeten inom jordbruket.

Vi förutsätta, att här berörda tvister, i den mån obligatorisk skiljedom blir tillämplig, icke böra avgöras genom allmänt domstolsförfarande utan i särskild ordning, därvid man synes böra bygga på den centrala skiljenämnden såsom en för ändamålet lämplig anordning.

*Förenings- och
avtalslagstift-
ning.
Förhandlings-
ordning.*

Den på sätt förut nämnts framförda uppfattningen, att saknaden av förenings- och avtalslagstiftning skulle tala emot lagbud av ovan angivet innehåll, förefaller ingalunda obestridlig. Ty såväl föreningsväsendet som systemet med kollektivavtal har numera vunnit sådan stadga, att i tillämpningen av ifrågasatta lagbud osäkerhet näppeligen behövde uppstå till följd av bristen på här berörda rättsförhållandens klarläggande i lag. Skulle likväl sådant anses erforderligt, är uppenbarligen tillfyllest att vidtaga allmänna bestämmelser om föreningsväsendets rättsliga ställning samt kollektivavtalets begrepp och rättskraft.

Vid eventuellt utarbetande av förslag i enlighet med denna motions yrkanden torde för den skull jämväl undersökas, huruvida och i vad mån bestämmelser i sist sagda hänseende äro för förslagens antagande och tillämpning av nöden. Därest den sagda uppfattningen har sakligt berättigande, böra av sådan undersökning föranledda ytterligare lagstiftningsåtgärder så mycket lättare samla nödig anslutning, som från regeringens sida vitsordats behovet av en lagstiftning, som ger den redan rådande faktiska ordningen större rättslig stadga.

Vi förutsätta likaledes, att Kungl. Maj:t ägnar sin uppmärksamhet åt behovet av åtgärder för åvägbringande av en inom skilda områden av arbetsanställning gällande, fast förhandlingsförfordning, varigenom möjlighet gives vederbörande parter att framföra sina synpunkter på anställningsvillkoren och stöd sålunda beredes strävandena för en bestående arbetsfred.

Under åberopande av vad ovan anförts yrka vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning dels om obligatorisk skiljedom och därmed förenat förbud mot arbetsinställelse såväl i arbetstvister,

där stat eller kommun är part, som i alla slag av tvister angående arbetsavtals rättsliga innebörd och tillämpning, *och dels* om skyldighet för part i annan arbetsvist, att, även där sådant icke är genom avtal föreskrivet, meddela motparten underrättelse viss tid, innan arbete inställes.

Stockholm den 21 januari 1926.

Carl Ekman.

Ernst Lyberg.
